

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 30 VIN.

Ljubljana.

Včeraj so na ljubljanskem magistratu zopet volili župana. Že pol leta je Ljubljana brez župana, ves ta čas njeno žet itak ne ravno vzorno gospodarsko visi v zraku. Zato je ljubljansko prebivalstvo z zadovoljenjem pozdravilo včerajšnji dogodek, ko je Ljubljana zopet dobila župana. Združena opozicija je izvolila župana iz svoje srede in s tem vnovič jasno in določno manifestirala voljo velike večine ljubljanskega prebivalstva, katero hoče na mestni magistrat več gospodarskega dela, socialnega umevanja in manj strankarstva ter klikarstva, kakoršno se je bilo razpaslo pod vladjo JDS.

Opozicija je včeraj že drugič volila župana iz svoje srede. Že drugič je zadočila doslej vladajoča JDS občuten udarec navzlic vsem brezobzirnim poskusom obdržati se na krmilu. Šest mandatov izvoljenih občinskih svetnikov je bilo razveljavljenih, mesto 48 je včeraj volilo župana iz 42 svetovalcev. Gospodje od JDS so računali, da jim bo na tak način lažje uspeli: izid včerajšnjega dne jim je ta up razdejal. Nasilje je bilo izvršeno zaman. Nečedno ptujsko afero, ki so jo povzročili nekateri elementi iz tabora JDS, so hoteli restavrirati svojo moč na magistratu ljubljanskem. Včerajšnji dan je pokazal, da je tudi ta škandal in to pohujšanje bilo izvršeno zaman: JDS vkljub pomoči gospodov Šegula in tovarišev vživa v Ljubljani vedno manjši ugled.

Da se ti gospodje še ne mislijo odreči svojim željam, zopet zagospodovati v Ljubljani, o tem nam priča včerajšnji »Slov. Narod«, ki v posebni notici napada in sramoti soc. dem. občinskega svetovalca g. Kocmurja, o katerem so liberalci mislili, da ga hoče opozicija izvoliti za župana. »Slov. Narod« pravi o njem: »Kako si more kdo g. Kocmurja misliti na ljubljanskem županskem stolcu po Iv. Hribarju in dr. Tavčarju je neumljivo... Ljubljana si želi za župana moža, ki je vreden naslednik bivših županov.« Tako glasilo ljubljanske JDSarske gospode. G. Kocmur je socialdemokrat in kot tak naš načelni nasprotnik. Radi tega ga pa to glasilo ne napada, pač pa radi tega, ker je delavskega stanu, ker se ni hotel ukloniti vabam raznih bankokratov okrog Jadranske in kreditne in ker je dosleden in pošten. To mu priznamo mi kot političnemu nasprotniku, ker moramo kot krščanski ljudje tudi o človeku nasprotne stranke pravično soditi. Zato najostreje obsojamo ta napad, ker ga smatramo za napad na delavski stan v občini. Ali ta gospoda res misli, da se človek prične in konča pri kakem upravnem svetniku? Ali naj bi ljubljanski delavec, uradnik, obrtnik, najsibo še tako delaven, sposoben in pošten, nikdar ne smel postati župan? Ali je županstvo res le privilegij gospodov, ki imajo nekaj pod palcem? Ne, gospodje! Za tako gospodarstvo, kakoršnega je bila deležna Ljubljana doslej, ni treba genijev. Pač pa je to gospodarstvo pokazalo, da bolj kot talentov in mdrosti je še manjkalo na ljubljanskem magistratu socialnega umevanja in toplega srca za delavno ljudstvo ljubljanskega mesta.

To ljudstvo sedaj pozdravlja preobrat na ljubljanskem magistratu, ne zato, ker je postal župan slučajno socialdemokrat, marveč zato, ker ve, da bo združena opozicija zanesla v stajne prostore ljubljanskega rotovža čistega socialnega duha in dela, ki je doslej od tam bil preganjan. Gospodje pa naj bodo prepričani, čim dalj časa boste preprečevali na magistratu delovanje v tem smislu, tem bolj se bo v zadnjem našem purgarju jačila zavost, da je JDSarska stranka res stranka izvoljenih in socialnih in kapitalističnih ljudi. In ta preobrat v miselnju ljubljanskega prebivalstva je vsak dan jačji. Pozdravljamo ga!

POŽAR NA LETALIŠČU.

Bruselj, 28. septembra. (Brezlično.) Požar je uničil na tujačinem letališču sedem aparatov, med njimi dva aparata tipa »Goliath«. Škoda znaša nad en milijon.

UNICEVANJE NEMSKEGA KOROZJA.

London, 28. sept. (Danku) Korož doznava Reutersjev urad, je bilo doletelo po poročilih mednarodne nadzorstvene komisije v Berlinu do srede septembra uničenih 3280 togov. Uničiti je samo še 192 tope, potem bo treba uničiti samo še milijon na napojenih granat. 34 milijonov ton granat je uničenih. V Nemčiji se nahaja poleg tega še 186 milijonov ter 2852 strojnica. 33.586 strojnica pa so uničili.

Volitev ljubljanskega župana.

Včeraj se je po dolgih mesecih čakanja vršila nova volitev župana. Obč. svetnik ravnatelj Jeglič je kot najstarejši otvoril sejo s kratkim nagovorom, nakar je prečital dopis dež. vlade o razveljavljenih mandatih 6 komunističnih obč. svetovalcev ter dopis, v katerem se naznanja, da osrednja vlada ni potrdila izvolitve g. Peska. Nato naznani, da je g. Pesek odločil mandat kot obč. svetnik. Odstop sprejme seja na znanje. Mesto g. Peska je navzoč g. Žorko (NSS).

Izjava klubov opozicije.

K besedi se je prigrabil g. obč. svetnik Kocmur, ki je podal naslednjo izjavo:

»Stoječ neomajno na stališču občinske avtonomije, protestirajo klubi občinskih svetovalcev SLS, NSS in JSDS proti kršitvi občinskega volivnega reda za Slovenijo, ker se je današnja županska volitev odredila proti jasnemu določilu § 8. o. v. r. za Slovenijo.

Da pa vendar že enkrat omogočimo redno poslovanje v mestni občini ter tako preprečimo še nadaljno gospodarsko škodo, ki jo dosednji položaj povzroča mestu in prebivalstvu, izjavljamo, da se današnje županske volitve udeležimo, odklanjamo pa vsako odgovornost za očividno kršitev zakona, ki se je zgodila z odreditvijo današnje seje.

Dalje izjavljamo, da ne prevzemamo nobene odgovornosti za vso škodo, katere se je zgodila v mestnem gospodarstvu na račun ljubljanskega prebivalstva v tej dobi, ko je na mesto od ljudstva izvoljenega župana gospodaril po nalogu vlade mestni uradnik sam.

Volitev župana.

Takoj nato se je pričela volitev. Oddanih je bilo 42 glasov s sledečim izidom: Dr. Tone Jamar (NSS) 22 glasov, dr. Karel Triller (JDS) 18 glasov, 2 glasovnici sta bili prazni.

Kraljeva bolezen in prestolonasledstvo.

Belgrad, 29. sept. (Izv.) Povodom vesti glede ponovnega obolenja kralja Aleksandra se je v političnih krogih ponovno pričelo razpravljati o vprašanju prestolonasledstva. Po ustavi se mora to vprašanje rešiti sporazumno s kraljem in z narodno skupščino. Zatorej bo narodna skupščina na eni prvih sej poleg drugih važnih vprašanj morala rešiti tudi to stvar. Kakor se govori v krogih, ki so prav blizu dvora, bo

G. ravnatelj Jeglič konstatira, da je g. dr. Jamar z absolutno večino izvoljen za župana ter ga vpraša, če sprejme.

G. dr. Jamar izjavi nato: »Večini občinskega sveta se zahvaljujem na izvolitvi za župana. S tem se je izrekla tudi zaupnica NSS. Izjavljam pa, da ne sprejemem izvolitve.

G. predsednik Jeglič je nato odredil novo volitev, ki je izpadla sledeče: dr. Ljudevit Perič (soc. dem.) 21 glasov, dr. Triller 18 glasov, 2 glasovnici prazni, ena se je glasila na g. Jegliča. Ker ni nihče dobil absolutne večine, je bilo treba ponovne volitve, pri kateri je bilo zopet oddanih 42 glasov. Od teh je dobil dr. Perič 23 glasov, dr. Triller 19 glasov.

G. predsednik Jeglič ugotovi, da je dr. Perič z absolutno večino glasov izvoljen za župana.

Na tozadevno vprašanje izjavi dr. Perič, da sprejme izvolitev ter se zahvali za zaupanje. Obenem izjavlja, da kot novoizvoljeni župan odlaga mesto podžupana.

Volitev podžupana.

Obč. svetnik Fr. Kremžar (SLS) predlaga, naj bi se takoj vršila volitev podžupana, da more obč. svet v interesu ljubljanskega mesta in mestnega prebivalstva takoj pričeti z delom, ko bo novi župan potrjen.

Obč. svetnik dr. Ravnihar (JDS) izjavlja v imenu svoje stranke, da nima nič proti temu, da se tudi volitev podžupana takoj izvrši.

G. predsednik Jeglič odredi nato volitev podžupana.

Pri volitvi je bilo oddanih 42 glasov. Dobil je učitelj Josip Ambrožič (NSS) 22 glasov, Rupnik 1 glas, praznih glasovnic je bilo 19.

G. predsednik Jeglič ugotovi, da je z absolutno večino izvoljen za podžupana g. Josip Ambrožič, ki izjavi, da izvolitev sprejme.

Nato je bila seja zaključena.

to mesto zavzel najbrže princ Pavle, sin kneza Arsena, brata pokojnega kralja Petra.

Belgrad, 29. septembra. (Izv.) Glasom poročila, ki ga je dobila »Pravda« od svojega posebnega poročevalca v Parizu, se je kralj Aleksander ob priliki nekega sprehoda lahko prehladil in ne sme zapustiti sobe. Čim ozdravi, se bo vrnil v Belgrad.

Boji v Albaniji.

Belgrad, 28. sept. »Tribuna« poroča iz Skadra od 26. septembra: Miriditi se tudi nadalje uspešno bore proti četam tiranske vlade. Od 14. do 18. t. m. so se vršili boji na Oreški planini, pri Mneli in Gomsiju. Na Oreški planini in Mneli je padlo 39 pri-

stavev tiranske vlade, razen tega pa jih je bilo tudi več ranjenih. Pri Gomsiju so pristali tiranske vlade izgubili 25 mrtvih in veliko število ranjenecov. V bojih s pristasi tiranske vlade je bil uničen tudi en top.

KLUB RADIKALCEV.

Belgrad, 29. sept. (Izv.) Včeraj se je vršila seja glavnega odbora radikalne stranke. Razpravljalo se je o razmerju do demokratov in o stališču, ki naj se zavzame napram Stojanu Protiću. Glede Protića se je vršila zelo burna debata, vendar se ni sklenilo ničesar definitivnega. Glede demokratov pa se je sklenilo, da se naj prično z njimi pogajanja in so dobili delegati tozadevne informacije. Ostro debato je povzročilo vprašanje družbe »Omnium Serbov«. Interesantno je, da so mnogi člani temu podjelju zelo nasprotni, vendar je večina za to, da se sprejmejo pogoji. Končno se je razpravljalo o proračunu in finančnem položaju. Seji so prisostvovali tudi vsi radikalni ministri.

FINANČNI ODBOR.

Belgrad, 28. septembra. Danes dopoldne je imel sejo finančni osek narodne skupščine, ki mu je predsedoval dr. Voja Veljković. Finančni minister dr. Kumandur je nadaljeval svoj ekspozé o finančni politiki. Govoril je o žigosanju in kolokovanju kronskih novčanic ter o zlorabah, ki so se pojavile ob tej priliki. Govoril je tudi o kovanju drobne denarja na Dunaju, ki se ga je nakovalo do 30 milijonov dinarjev. Zatem je govoril o devizni centrali ter o izmenjavi kronskih novčanic v novoosvojenem delu Dalmacije. Zamenjava perperov v Crni gori je končana. Zatem je minister navajal podatke o tiskanju sedanjih kronsko-dinarških novčanic. Natisnilo se je novčanic po 1000 dinarjev 1.555.000 kosov, po 10 dinarjev 16.493.000, po pet

dinarjev 49.999.990, po en dinar 91.800.000 kosov. Te novčance so se natisnile v Parizu. Razen tega se je natisnilo v Pragi 50.399.810 kosov po 10 din., v Zagrebu 25.000.000 kosov po pol dinarja, v Zagrebu 50 milijonov kosov po 25 par, v Novem Sadu 200 tisoč kosov po 25 par. Novčanic po 20 dinarjev, ki so bile vzete iz prometa, je bilo natisnjenih 14.278.758 kosov. Ko so bile te novčance vzete iz prometa, jih je Narodna banka izmenjala za dva milijona dinarjev manj, kar pomenja zanj dobiček. Zatem je govoril finančni minister o raznih falsifikacijah, izvršenih zlasti pri novčanicah po 20 dinarjev. Nato je prešel na državno imetje in na katalster ter direkcijske državne dolgov. Predsednik dr. Voja Veljković je izjavil, da bi bilo bolj primerno, da se finančni osek razdeli na pododseke in da bi pododseki proučili proračune posameznih ministrstev, da se orijentirajo o proračunu in da ga bodo seki lahko takoj sprejeli, ko bo proračun definitivno gotov v ministrskem svetu. O tem se je vodila kratka razprava, v kateri je dr. Ante Dablič izjavil, da bi bilo prezagodaj izvršiti razdelitev na pododseke, dokler se ne dobi definitivnega proračuna. V istem smislu se je izjavil tudi dr. Jovan Radonić v imenu svojih tovarišev, da bi se imeli pododseki za proučevanje proračuna sestaviti šele, ko bi se dobil definitivni proračun od vlade, in da morejo do tega časa člani samo proučevati posamezne točke proračuna, za katere se zanimajo. Sklenilo se je, da skliče predsednik prihodnjo sejo pismenim potom, ko bo obveščen, da so proračun posameznih ministrstev definitivno gotovi. Takrat bo finančni minister podal drugi del svojega ekspozéja o finančni politiki. Seja se je končala ob 12.30.

POŽAR V TKALNICI.

Lille, 28. septembra. (Brezlično.) Požar, ki je uničil tkalnice tvrdke Ussteri, je napravil škodo za poldrug milijon frankov.

O invalidih in delavskem uprašnju.

Belgrad, 28. sept. Dr. Fehim Kurbe-gović, predsednik pododseka zakonodajnega odseka za socialno politiko, narodno zdravje in prehrano, je sklical sejo tega pododseka na 24. t. m. ob 4. popoldne. Na dnevnem redu te seje je razprava o poročilu dr. Ante Dubilića o invalidih in razprava o poročilu Nedeljka Divca o delavskem uprašnju.

MINISTRSKI SVET.

Belgrad, 29. septembra. (Izv.) Včeraj od 4. do 8. ure popoldne se je vršila seja ministrskega sveta. Predsednik Pašić je prečital poročilo naših delegatov pri Zvezi narodov o albanskem vprašanju, ki je ravno sedaj na dnevnem redu. Nato je poročal o nemirih na albanski meji in o razmerju z Albanijo ter o razmerju do Mažarske, ki se v zadnjem času mrzlično oborožuje in je velika nevarnost, da pride do konflikta. Naša vlada bo pri vrhovnem svetu podvzela korake, da se Mažarsko prisili, da zmanjša število vojaštva, kakor to odreja trianonska mirovna pogodba. Nato je ministrski svet razpravljal o zamenjavi kronskega denarja v drugi in tretji coni v Dalmaciji. Ta zamenjava bo stala našo državo okrog 70 milijonov dinarjev. Do 100.000 kron se bo zamenjavalo v relaciji 1 : 4; od 100.000 dalje pa v relaciji 1:6.

Politični dogodki.

+ Iskrene besede. Subotiski »Neven« prinaša na uvodnem mestu članek izpod peresa nekega Srba, ki zaklinja svoje so-plemenjake, naj ne tirajo dalje svojega vesliranja v Vojvodini. Časi so vrlo opasni; naš kralj je bolehen, razmere v državi še niso urejene, a naši sovražni sosedji preže na priliko, ko bi nam mogli skočiti za vrat. V Subotici madžarski in judovski element s pritajeno nepotrpežljivostjo čakajo, da pride zopet pod madžarsko oblast; Srbov je tu 3—4 tisoč, a Bunjevcev 70.000. V čevljin rokah bo v odločilnem trenutku usoda naše oblasti ako ne v bunjevskih? A te Bunjevce tira danes nesrečna srbska politika v naročje naših sovražnikov. Vsičuje se pravoslavje in cirilica, dasi je blazno misliti, da bi se s tem doseglo kaj drugega nego gnjev in srd katoliškega prebivalstva. Članek pozivlje vse poštene rodoljube k pameti in zaklinja na slogo, ki nas bo v teh nevarnih in negotovih časih edina rešila.

+ Vatikan in novi red v Palestini. — Vsled novega židovskega režima v Palestini je nastal za katoličane nov, težak položaj. Sv. oče je že parkrat dvignil svoj glas in pozval Anglijo in druge krščanske države, naj ne izgube izpred oči pravic in pomena sv. krajev za celokupni krščanski svet. Sedaj poročajo, da je sv. oče povabil k sebi sionističnega pooblaščenca Sokolova, da se sporazumno uredi vprašanje sv. mest v Palestini in razmerje med Vatikanom in sionistično organizacijo.

+ Nov socialdemokratski program. Socialdemokratski kongres v Görtlitzu je z vsemi proti 5 glasovom sprejel novi strankin program, ki je v primeri z erfurtskim komaj še imenovati socialističnim. (Glavne njegove točke smo že svoj čas priobčili.) Za predsednika stranke je bil izvoljen bivši državni kancelar Herman Müller, za podpredsednika Otto Wells.

+ Italijanski kralj obišče anektirane pokrajine. Dne 10. oktobra t. l. odpotuje italijanski kralj na obisk v anektirane pokrajine. Najprej obišče Trident in Južne Tirole potem pa se preko Benetk odpelja v Primorje, kjer obišče Trst, Poreč, Pulj in Gorico. V njegovem spremstvu bodo ministrski predsednik Bononi, vojni minister in šef osrednjega urada za anektirane kraje Salata.

+ Veleznacina. Pri včerajšnjih volitvah ljubljanskega župana se je slišal na galerijo kakor tu di pred veliko množico pred magistratom stalen rečen: Samo da demokrat ne bo! Ta enodušni izraz studa nad JDS je veleznacina za današnje razmere, ko se edina JDS proglašajo za državnovarujoč element, ki liči sedemdesetina klika narodovo voljo ob tla — — — Samo demokrata ne! Na drugi strani pa odloča edino JDS, reče dr. Žerjav! Ali se JDS zaveda, da jo je javnost obodila? Tudi roglas sodbe ni daleč: Porazen bol!

Roparski umor 15 letnega dečka.

Dne 24. avgusta 1921 je prejel 15letni Jakob Johler, sin trgovca s svinjami Karla Johlerja iz Torze Bačke od Rudolfa Reimosaerja v nekem hotelu v Ljubljani 181.000 kron, da jih izroči svojemu očetu. Reimosaer je dečku predmetno svoto zavil v svojo novo žensko ruto in mu je privezal na goli život. Johler se je isti dan ob 15.56 odpeljal z brzovlakom v Indijo.

Dne 26. avgusta zjutraj so našli dečka z gurto od okna osebnega vlaka zadavljene na oropane ob železniški progi med postajama Novska in Rajč.

Poizvedbe policijske direkcije v Ljubljani so ugotovile, da se je z umorjenim dečkom vozil iz Ljubljane neki okoli 50 let stari gospod bolj visoke in suhe postave in porašene brade. Navedeni gospod je potoval v Belgrad in se je med vožnjo proti sprevodniku zgazal, ker je deček pljuval po tleh.

Umorjeni deček je bil majhne in močne rasti, polnega in podolgačnega obraza ter je imel na sebi temen suknjič, sive cagaste hlače, črn telovnik, belo srajco in nogavice ter rjeme sandale. Obleka dečkova je bila zelo zamazana.

Dotični potnik se naproša, da se izvoli prijaviti pri najbližji varnostni oblasti ali pa pri žandarstvi stanici.

Dnevni dogodki.

— **Kulturni škandal.** Subotiški »Neven« poroča sledeči škandal, ki prenazorno slika razmere v naši državi. Mlad gospod in gospodična prideta v trgovino in ponudita trgovcu dvoje vzorcev slik nekega jugoslovanskega dostojanstvenika po priporočilu ministrstva za prosveto. Za njima je stal policaj — — V takem slučaju seveda moraš biti patriotičen in trgovec je v istini kupil umetniško pod vsako ceno stoječe slike ter jih plačal po 120 kron komad, dasiravno se dobe mnogo boljše slike po knjigarnah po 20 K za kos in ceneje. Ko je kupil in plačal trgovcu sliko dostojanstvenika, mu mladi gospod in gospa ponudita še sliko naučnega ministra po istotako visoki ceni. Trgovec pogleda policajca, kupi in plača. In vprašanje, kaj dela redar v prodajalni, je odgovoril, da spremlja gospoda in gospodično po nalogu g. kapetana. — Vsaka pripomba k temu bi bila odveč. Le enemu se ne čudimo: Zakaj Pribečević vsak mesec pomnožuje kader policije, nam je sedaj znano. In da je to škandal brez primere, bo tudi prireditel marsikdo.

— **Hišni posestniki in stanovanjska naredba.** Zastopniki Udruga hišnih posestnikov iz vse kraljevine so bili včeraj sprejeti pri ministru za socialno politiko dr. Kukovcu in so mu sporočili svoje naziranje glede revizije stanovanjske naredbe v zakonodajnem odseku.

— **Nedopusten pritisk na uradništvo.** »Neven« poroča iz Stare Kaniže, da so morali tamkajšnji občinski uradniki podpisati celo mesečno plačo za državno posojilo. Mestni načelnik je bil izdal ferman, kdor ne podpiše, pojde na plano! Ali je država pod vladno demokratov res že tako nizko padla, da se mora za svoje posojilo posluževati izsiljevanja?

— **Nove izvozne carine.** »Službene Novine« od 27. t. m. objavljajo zakon o izvozu in izvoznih carinah. V tem zakonu se nahajajo tudi izvozne tarife.

— **Tržič.** Privikrat so igrali na odru »Narodnega doma« igro »Sužnjik«. Igrali so to pot fantje s Faberke in sicer so nastopili privikrat, a tako samozavestno in s toliko sigurnostjo, da so v polni meri zaslužili burno odobravanje občinstva, ki je napolnilo vso dvorano. Igra ima misijonsko tendenco in se bo gotovo priljubila našim državljanom, kakor hitro izide. Vsa čast vrlim faberškim fantom!

— **Prilivci za krajni šolski svet tržički je zmagala SLS** proti združenim liberalcem in socialistom. Hoteli so dobiti polno moč v tem zastopstvu in izrinili katoliško stranko iz njega. Kdaj se jim to ni posrečilo, so sklicali protestno sejo in zahtevali tam, da jim višji šolski svet tako spremeni postavbo, da bo zmagala njihova. Postava, ki velja za vso Slovenijo, naj samo za tržičke liberalce in socialne demokratke nima veljave. Silno britne glavo so to. Odborniki SLS so po svojem načelniku Majerščiču podali protestno izjavo proti tej komediji, ki jo je uganjala rmeno rdeča večina in so končno v znak ogorčenja odšli od občinske seje. Vso to komedijo je baje vprizoril ravnatelj Lajovic, ki bi bil rad spravi svoje podrepanke v krajni šolski svet, da bi bil malo ponagajal — kakor zna samo on — zaslužnemu šolniku g. ravnatelju Kallingerju. Za sedaj se mu je namera izjalovila.

— **Iz Tržiča.** Tržički liberalci, s katerimi so v največji zvezi socialisti, so dokazali pretekli teden, da so najbolj nazadnjaški ljudje. Občina sv. Katarine je že od nekdaj vsolana v Tržič in plačuje tudi redno nanjo odpadajoči del za šolo. Ker so njeni odborniki volili s SLS, zato bi morala po mnenju liberalcev in socialistov zidati svojo šolo, ki bi mogla biti k večjemu enorazrednica. Na ta način hočejo iz svobodnemiselni naprednjaki odreči otrokom višjo izobrazbo, ker bi ne smeli več hoditi v tržičko petrazrednico oziroma meštansko šolo. Delavske in kmečke družine sv. Katarine si bodo dobro zapomnile, da so liberalci in socialisti demokrate tisti mračnjaki, ki ne privoščejo njihovim otrokom boljše izobrazbe in jih pade iz tržičke šole. Za tak nazadnjaški predlog je glasoval tudi prosvitljeni socialistični ravnatelj Lajovic.

VABILO na železničarsko veselico

ki jo priredi „Prometna zveza“ dne 2. oktobra 1921 v veliki dvorani hotela „Union“.

SPORED: 1. Saljivi prizori. — 2. Srečolov. — 3. Saljiva posta. — 4. Godba.

Pri veselici sodeluje orkester dravske divizije. Za jestvine in pijačo dobro preskrbljeno.

Vstopnina znaša za osebo 2 din., otroci v spremstvu starišev vstopnine prosti.

K obilni udeležbi vabi veselični odbor „Prometne zveze“.

Začetek točno ob 7. uri zvečer. Blagajna se odpre ob 6. uri.

— — — — —

Ljubljanski dogodki.

Ij Občinstvo se opozarja na veselico javnih nameščencev somišli. SLS v soboto dne 1. oktobra 1921 ter se vabi, da si preskrbi že preje vstopnice, da ne bo nepotrebnega navala pri večerni blagajni, katera se odpre ob 19. (7.) uri zvečer. Predprodajo je prevzela iz prijaznosti trgovina Ničman v Kopitarjevi ulici. Prosi se, da se občinstvo te ugodnosti kar najbolj poslužuje. Po zanimanju za to prireditev soditi, bo de velika dvorana pri pogrnjenih mizah prenapolnjena.

Iz organizacij.

Prometna zveza.

Koalijski odbor je sklenil, da se za 7. oktobra t. l. ob pol 8. uri zvečer skliče železničarski shod v Mestnem domu z dnevnim redom: 1. Stališče koalijskega odbora in 2. službena pragmatika. Poročevalec o prvi točki je od Prometne zveze, o drugi pa od Saveza železničarjev iz Zagreba. Železničarji vseh organizacij in strank so v lastnem interesu nujno vabljeni, da se shoda udeležijo in se pripravijo o stališču in delovanju koaliiranih organizacij. Na shodu bodo govorili tudi parlamentarni zastopniki vseh koaliiranih železničarjev. Tovariši! Pokazimo, da kjer gre za naše stanovske koristi, da ne poznamo nobenega strankarstva in da hočemo složno, sporazumno in enotno nastopati za svoje koristi. Živela stanovska solidarnost železničarjev! — Prihodnja seja koalijskega odbora je v soboto ob pol 8. uri zvečer.

Poziv voditeljem ZJZ. Dragi prijatelji! Ker nam na vse naše pozive glede Vaših sumničen in očitanih niste še nič odgovorili, pač pa »Prometno Zvezo« še nadalje napadali in obrekovali in se celo predrznili izjaviti, da ste »Prometno Zvezo« razkrinkali, ne, da bi bili na opetovane pozive navedli kako osebo od P. Z., ki bi bila na kakršenkoli način prizadeta glede Vaših sumničen in očitanih, smo prisiljeni, da Vas tem potom ponovno pozivljamo, da vse naše delovanje javno razkrinkate. Ne mislite, da se Vas morda bojimo, čeprav nimamo v naši organizaciji prav nobenega izmed najinteligentnejših in najbolj izobraženih železničarjev, na katere ste Vi tudi najbolj ponosni, kakor pisate. Mi hočemo brezpogojno, da Vi ne samo z besedo, temveč v resnici, razkrinkate »Prometno Zvezo«. Mi nočemo v tem oziru od Vas prav nobene milosti. Ako veste, da so med nami hujskači, lažniki, razdirači i. t. d., zahtevamo od Vas brezpogojno, da objavite vse laži in imena govornikov, ki so hujskali in lagali. Ker ste pisali da se na naših zborovanjih hujska, pozivlja k sovraštvu, laže i. t. d. nam morate tudi povedati, na katerih zborovanjih, kje in kdaj se je vse to godilo. Ker pišete, da ste svarili in gledali tri leta, kaj se godi za kulismi, bodisi črnih, bodisi rdečih ali boljševiskih protidržavnih železničarskih strokovnih organizacij, ter da je mera polna in da ne boste prizanašali nobenemu, ki hoče ugonobiti narodni in poštini čut v železničarstvu ter s tem škodovati ne samo temu stanu, temveč tudi našemu jugoslovanskemu narodu, Vas že tretjič pozivljamo, da vse tiste organizacije in vse njih člane, ki so prizadeti, takoj naznanite na pristojno državno oblast. Ako tega ne storite, smo prisiljeni Vas smatrati kot protidržaven element, ker prikrivate roki pravice take protidržavne zločince. Prijatelj! Kaj strašite in žugate? Ako ste res poštini možje, povejte javno vse, kar ste videli in zvedeli v treh letih za kulismi črnih, rdečih in boljševiskih železničarskih strokovnih organizacij. Ako je Vaša mera polna, kakor pišete, in ako ne boste več prizanašali nobenemu, zakaj pa nas nečete »razkrinkati in naznaniti državni oblasti? Kar se nas črnih tiče, Vam tu javno izjavljamo, da v tem oziru nočemo od Vas milosti živeti. Mi Vas javno pozivljamo in zahtevamo brezpogojno, da nas razkrinkate in izročite državni oblasti, ako smo res taki grešniki, kakor ste Vi o nas pisali. Dragi prijatelj! Ne mislite, da se bomo pustili od Vas tako poceni ugnati, čeprav imate Vi v Vaši »Zvezi« najinteligentnejši in najbolj izobraženi del železničarjev, na katere ste Vi tudi najbolj ponosni. Kjer se nam gre za naše poštenje in dobro ime, smo mi neizprosni. Ako smo res taki grešniki kakor o nas pišete, morate to dokazati, ali pa preklcati in priznati, da ste lagali, obrekovali in denuncirali. Druga pot mi ne bomo priznali. Ako mislite, da se boste na kak drugačen način izvili, Vam že vnaprej povemo, da se motite, in to tudi, ako ste še tako trdno »zvezani« in podprti od »najinteligentnejših« in najbolj izobraženih železničarjev. Kar ste o nas pisali, stoji črno na belem in mi ne bomo odnehal, dokler se popolnoma jasno in javno ne izkaže, ali smo res mi taki grešniki, kakor ste Vi o nas pisali, ali ste pa Vi tako brezvestni in breznačajni lažniki, obrekovalci in denuncianti. Torej prijatelj! Razkrinkajte nas! Mi Vas javno in brezpogojno pozivljamo, da to storite. Ako tega ne storite, si boste sami krivi, če Vas bodo poštini ljudje obsodili kakor javne lažnike, obrekovalce in denuncijante.

Širite „NOVI ČAS“

Ij Za veselico javnih nameščencev SLS ima danes ob 6. zvečer v šentpeterski prosveti sejo damski odbor. Ob 8. zvečer pa ima v Jugoslovanski tiskarni sejo celokupni veselični odbor. Udeležba obvezna.

Ij Ukradene rjuhe? Starinarici Amaliji Jurišić je te dni neznana ženska ponudila v nakup 25 novih in 5 rabljenih rjuh. Pogodili sta se za ceno, a ženska potem rjuh ni prinesla. Najbrže gre za ukradeno blago. Ženska je bila 20—25 let stara, srednje postave, bledega, suhega obraza; oblečena je bila v dolg zelenkast plašč.

Ij Goljufija. Gospod Ivan Košenina je sklenil pred dvema mesecema z Vladimirom Vozlačkom kupčijo za 15.000 kilogramov sira po 3 krome 75 vinarjev za kilogram in mu je dal na račun 5000 kron, ostanek je pa obljubil plačati, ko mu bo seno dobavil. Ker sena le ni bilo, je gospod Košenina zadevo naznanil oblasti, katera je dne 27. septembra Vozlačka aretirala in izročila sodišču.

Ij Stara tatvina. Jožef Lorber iz Ljubljane in Leopold Zužek iz Laz pri Robu sta kot vojaka ukradla erarju 172 kilogramov sladkorja in 175 litrov vina. Deželno sodišče je za to prisodilo Zužku 2 in Lorberju 3 mesece zapora.

Ij Razgrajanje na Vidovdanski cesti. Dne 27. julija se je nateplo pred mitnico na Vidovdanski cesti več ponočnjakov, kateri so tam razgrajali. Stražnika Franca Sevska in Zdravka Jelušića je ob tej priliki užitinski nadzornik Jakob P. oštel, rekoč: »Pojdite no, ko ste za nič. Z vami nimam nič govoriti, pojdite stran, nimate tukaj nič iskati; vi niste noben stražnik, vi ste sploh za nič!« Deželno sodišče je prisodilo Jakobu P. 50 dinarjev globe.

Ij Našla se je manjša vsota denarja. Dobi se: Prečna ulica 6, prilije, levo.

Ij Zahvala. Zahvaljujem se vsem delavcem tovarne Pollak, ki so mi za časa moje bolezni pripomogli z darili — Jože Hribar.

Ij Psi! Čuješ! Poroča se nam: Ko sem šel po stopnicah od volitev župana, sem natepel na nekega magistratnega uradnika, ki je potegnil svojega tovarisa na stran, rekoč: »Psi! Čuješ? Psi Perič ne bo potrjen!« Nasilje je torej še edini up in nada propadajoče Jefe-se! A to se bo udušilo samo v sebi.

Jugoslov. Strok. Zveza.

Seja Ljubljanskega okrožja JSZ se vrši v nedeljo 9. oktobra ob 10. uri dopoldne v prostorih I. ljublj. konsumnega društva na Kongresnem trgu. Vabljeni vsi odborniki in tudi zaupniki skupin. — Žumer, predsedn.

Tobačni delavec.

Jugoslovanska strokovna zveza je v imenu Strokovne zveze tobačnega delavstva poslala sledečo vlogo na upravo državnega monopola v Belgradu: Strokovna zveza tobačnega delavstva v Ljubljani prosi, da se vsemu tobačnemu delavstvu v Sloveniji, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem temeljne plače urede po dinarjih, in sicer tako, da iznosijo povsod isto število dinarjev, kakor so sedaj kron. Pripominjamo samo, da so uradniki in sluga ta način svoje plače že dosegli in pa, da danes krona vrednost in plačevanje čim dalje bolj izgineva, na mesto tega pa nastopa dinarska edinica ter da sedanje smešno nizke plače ne morejo biti še nadalje podlaga za gospodarstvo tobačnega delavstva. V nadi, da cenjena uprava državnega monopola tej povsem upravičeni želji ugoditi, beležimo: Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani.

Cestar.

Beda državnih cestarjev. Malokdaj se oglašimo v kakšnem časopisu, toda sedaj smo primorani vsled vedno naraščajoče draginje. Naj javnost izve o našem beračnem stanju pa tudi gg. pri zeleni mizi naj si vzamejo malo k srcu, da bodo videli, kako ubog drž. uslužbenec strada in trpi. Imamo dnevnic po 28 kron, družinske naklade po 8 kron. Kako naj pošten človek izhaja s to plačo? Za živeti je premalo, za umreti pa preveč. Če gre beračiti, bo gotovo zvečer več imel, kakor pa drž. cestar dnevno zasluži. Vsaka kategorija drž. uslužbenecv in sploh vsak delavec zasluži dnevno najmanj 60 do 100 kron in še več, samo drž. cestar ne potrebuje več kakor okroglo 36 kron dnevno. Toda počasi! Mi imamo razen tega še mesečno plačo: celih 55 do 65 kron! S tem si mora cestar kupiti vse življenjske potrebščine in tudi obleko, ker službene obleke mi ne poznamo, dasi jo imajo že vsi drugi drž. uslužbenci. No, pa saj ne vemo, ali smo drž. uslužbenci ali samo drž. delavci; kajti predpisov imamo sicer veliko in ti so taki, kot da bi bili za drž. uslužbenca, toda plača naša pa ni taka kot za drž. uslužbenca, ampak komaj za drž. delavca. Saj delo bi moral itak cestar skoraj vse sanj opravljati, kar seveda nikakor ni mogoče. V prejšnjih časih se je reklo: vzemite delavcev, kolikor jih rabite, sedaj so pa vsi delavci prepovedani; le včasih se zljubi kakšnemu cestnemu nadzorniku, da dovoli enega delavca za eden ali dva dni. Ceste so pa že take, da se voz na sredi ceste zvrne ali pa kolo zlomi. To pa zaradi nezadostne množine gramozu in pa zaradi pomanjkanja de-

lavnih moči. Sploh se pa cestnim delavcem plača tudi celih 25 kron na dan. Po vsem tem naj se slabim cestam nihče ne čudi. Drž. cestar je še kolikor toliko srečen, ako ima erarično stanovanje, a kateri ga nima, mu Bog pomagaj. Ta mora hoditi po celo uro ali še dalje na delo in prenašati preganjanje stanovanjskih gospodarjev. Vse naše prošnje za pomoč na pristojne oblasti niso nič zalegle, a samopomoč potom organizacije so nam prepovedali. Celih 14 let prosimo za definitivno nameščenje v čin drž. slug, ker bi se nam potem tudi plače izboljšale, pa do sedaj je bilo vse bob v steno. Za nas ni nikoli potrebnega kredita. Imamo prisego, pa ne vemo zakaj, saj drž. delavcem ni treba prisegati. Pa mi smo to seveda radi storili, saj ljubimo našega prvega slovanskega kralja Nj. Vel. Aleksandra. Tudi na ustavo smo prisegli, samo da bi nam tudi zboljšanje prinesla. Prosimo merodajne činitele in imenoma tudi ministra za soc. skrb g. dr. Kukovca, naj se nas že enkrat usmili in naj pogledajo na ubogo sestradano paro, kajti mi si ne moremo niti najpotrebnejše obleke kupiti. Ko smo dobili zadnje izboljšanje plač oziroma doklad, je bila moka še po 8 do 9 kron (seveda boljše), svinjska mast po 32 kron in tako dalje, sedaj pa stane ista moka 18 do 20 kron, mast pa 70 do 72 kron. Kakšen razloček med ceno prej in sedaj, plača pa vedno enaka. Pomagajte nam tedaj, saj smo mi tudi ljudje!

Poselska zveza.

Oklic Poselske zveze.

Dolgo je od tega, ko je zadnjič stopila organizacija služkinj pred javnost z zahtevo za povišanje plače. Vsled tega se je sklenilo na enketi, ki se je vršila v soboto, dne 24. t. m., izdati zahteve v obliki oklica. Zastopane so bile zastopnice vseh večjih mest Slovenije. Korak, ki ga je napravila organizacija, ima tudi namen enotne ureditve plač služkinj. Sklep enketi, ki ga je sprejel tudi občni zbor v nedeljo 25. t. m. soglasno, se glasi:

»Ker so danes plače služkinj tako različne, poleg tega tudi malenkostne, je treba enotnosti. Vsled tega se določi minimalna plača, ki naj znaša poleg hrane in stanovanja:

1. Kuharica, ki opravlja obenem druga gospodinjstva in hišna dela, 550 K mesečno.
2. Kuharica, katera nima nobenega drugega dela, 500 K mesečno.
3. Sobarica 400 K mesečno.
4. Navadna služkinja 350 K mesečno.
5. Pestunja 300 K mesečno.
6. Navadna tarifa velja za čas od 1. oktobra do 31. decembra t. l.

S 1. januarjem 1922 se bo določila nova tarifa. S tem bo izključeno izrabljanje bodisi ene ali druge strani. Da pa danes tarifa, ki smo jo tu navedli, ni pretirana, mora vsakdo pripoznati. Organizacija služkinj se je reorganizirala in se kot taka bo in mora dosledno držati sklepa enketi in občnega zbora.

Strokovna organizacija služkinj pozivlje vse služkinje-nečlanice, da se čimprej včlanijo in skupaj s članicami gredo v borbo.

Vsak slučaj kršitve poselskega reda naj se nemudoma naznani organizaciji, ako hočemo, da se bo poselski red izvrševal.

Pozivljemo vse članice, da se dosledno ravnaajo po sklepu občnega zbora ter po zgoraj navedeni tarifi. Članica, ki bi se ne ravnila po tem, bi bila izključena iz organizacije in podvržena bojkotu. Ravnotako je poudarjena bojkotna gospodinja oziroma gospodar, kateri bi šlih posla k temu nasprotujoči pogodb.

»Strokovna zveza služkinj« je sprejemila na občnem zboru ime in se imenuje sedaj: »Poselska zveza«. Prostorji so: Stari trg 2, I. nadst.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1921.

Načelnica »Poselske zveze«:

I. Godeša I. r. M. Kvas I. r.

Seja načelnstva »Poselske zveze« se vrši v torek, dne 4. oktobra 1921 ob pol 9. uri zvečer v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze, Stari trg štev. 2, I. nadst. Dnevni red: Konstituiranje odbora. Vse članice odbora naj se polnoštevilno udeležijo. Tajništvo.

Delavsko združništvo

Skupščine prodajalen I. del. kons. društva bodo po tem-le redu: V nedeljo 2. oktobra po prvi službi božji v Šmartnem pri Litiji in v Trbovljah. V nedeljo 9. oktobra po prvi službi božji na Preski za Svetje, popoldne po litanijah v Dev. M. v Polju. V nedeljo 16. oktobra po deseti maši v Mengšu, popoldne po litanijah v Domžalah. V nedeljo 23. oktobra po prvi službi božji v Ljutomeru. Na skupščinah se bodo obravnavale vse važne zadruge zadeve. Vsled tega naj se jih člani udeležijo v najobilnejšem številu.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Obvestilo.

P. n. občinstvo obveščamo, da gosp. Ivan FAJFER iz Drulovke 12, p. Straziše pri Kranju, ni naš potovalni uradnik ter nima pravice sklepati nikakih zavarovalnih pogodb in ne pobirati zadatij. Od naših potovalnih uradnikov zahtevajte povsod pooblastilo. 3511

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani.

Natečaj.

Oddelek za socialno skrb, invalidski odsek pokrajinske uprave za Slovenijo želi nabaviti za invalidske zavode:

- 120 kompletnih železnih (kovinastih) posteljnakov z žično mrežo,
- 120 tridelnih žimnic (360 komadov),
- 120 zglavnikov z žimo napolnjenih,
- 4 kompletne naprave za pralnice,
- zdravniške instrumente in oprema za zdravniške sobe za 4 invalidske zavode,
- desinfekcijske, odnosno razkuževalne naprave za 4 invalidske zavode,
- higijenične naprave za 4 invalidske zavode, ter večje množine desinfekcijskih, odnosno razkuževalnih sredstev in sicer franko Ljubljana.

Pravilno kolkovanje pismene ponudbe (ki naj bodo tudi zapečatene) z vzorci vred, odnosno z ilustrativnimi ceniki, naj se pošljejo na gori omenjeni odsek (Ljubljana, St. Peterska vojašnica) najkasneje do 10. oktobra 1921.

V ponudbi je navesti v katerem roku (od dne naročila) se dobavi blago. Odsek si pridržuje pravico, da sprejme izmed vposlanih ponudb eno, ali pa tudi več.

Obenem s ponudbo je vposlati tudi potrdilo za položeno varščino, ki znaša 10% od skupnega nabavnega zneska.

Fakture se poravnajo najkasneje 14 dni potem, ko je bilo blago pravilno prevzeto.